

Kwaliteitskeurmerk:

Wanneer ben je een 'autismespecialist'?

Nederland telt veel mensen die zichzelf 'autismespecialist' noemen. Lang niet altijd is duidelijk of dit ook klopt. Het nieuwe Kwaliteitsregister Autisme en het bijbehorende Keurmerk Autisme moeten hier helderheid in gaan brengen. Inmiddels zijn 34 mensen in het bezit van het keurmerk en 70 mensen zijn ermee bezig. Vijf vragen over het register aan initiatiefnemer Henk Gosker en aan Swanet Woldhuis, directeur van de Nederlandse Vereniging voor Autisme.

HENK GOSKER IS
AMBASSADEUR VAN
AUTISMESPECIALISME, EEN
BRANCHE-ONAFHANKELIJK
NETWERK VAN IN AUTISME
GESPECIALISEERDE
PROFESSIONALS.

Waarom heeft u het Kwaliteitsregister Autisme in het leven geroepen?

"Omdat wij, de mensen van het netwerk Autismespecialisme, helder willen maken wat wazig is. Er zijn op dit moment veel aanbieders op de markt die zelf verklaren dat zij 'heel goed zijn met mensen met autisme'. Begeleiders, notarissen, kappers, en rijschoolhouders die roepen: 'Ik ben gespecialiseerd, kom maar bij mij.' Dat gaat heel vaak goed, maar helaas niet altijd."

Aan welke eisen moet iemand voldoen om in aanmerking te komen voor het keurmerk?

"Het is belangrijk dat je écht bent gespecialiseerd in autisme - dat moet volstrekt helder zijn voor de cliënt. Alleen een algemene opleiding hebben voltooid, is niet voldoende. Je moet ook kunnen aantonen dat je jezelf op serieuze wijze hebt bijgeschoold op het gebied van autisme. Daarnaast heb je referenties nodig, drie van cliënten en drie van mensen uit je professionele netwerk.

Alle documenten die wij tijdens de aanmeldprocedure ontvangen moeten zijn voorzien van een datum én van een handtekening. Steekproefsgewijs controleren wij of alle informatie klopt."

Om discussies te voorkomen hebben wij voor de referenties een vaste zin geformuleerd: 'Ik heb de referentievragers ervaren als een betrouwbaar mens dat afspraken probeert na te komen, het (mijn) autisme probeert te begrijpen en in staat is gebleken om, vanuit kennis, kunde en ervaring omtrent autisme, professioneel te handelen en daarbij gebruik te maken van zijn/haar professionele netwerk.'

Hoort het keurmerk bij een bepaald beroep?

"Nee, wij hebben heel bewust gekozen voor branche-onafhankelijkheid. Iedereen kan immers een cruciale rol vervullen in het leven van iemand met autisme. Een psychiater, maar bijvoorbeeld ook een rijschoolhouder, docent, huiswerkbegeleider of iemand van de thuiszorg.

Voorwaarde is dat iemand een voor zijn vak relevante opleiding heeft gevolgd en dat hij zijn vak ook regelmatig bijhoudt.

Kan een ervaringsdeskundige ook het keurmerk krijgen?

"Ja, ook ervaringsdeskundigen zijn van harte uitgenodigd om het keurmerk aan te vragen, mits zij voldoen aan de eisen die we aan iedereen stellen die dit keurmerk aanvraagt. Als je zelf autisme hebt, of bijvoorbeeld een kind met autisme, dan weet je uiteraard vanuit die ervaring veel van autisme. Maar om iemand anders goed te kunnen begeleiden heb je daarnaast ook andere vaardigheden nodig. En die komen terug in de eisen die wij stellen aan iedereen die voor dit keurmerk in aanmerking wil komen."

Waarom kunnen alléén personen het keurmerk krijgen en niet organisaties?

"Omdat het voor de cliënt anders niet altijd duidelijk is welke werknemers binnen een organisatie wel en welke niet voldoen aan de eisen van het keurmerk. Organisaties kunnen zich overigens wel onderscheiden door mensen in dienst te nemen die in het bezit zijn van het keurmerk.

SWANET WOLDHUIS,
DIRECTEUR VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
VOOR AUTISME EN
VAN DE LANDELIJKE
OUDERVERENIGING BALANS.

Wat vindt de NVA van het Kwaliteitsregister Autisme en het bijbehorende Keurmerk Autisme?

“Wij zijn er blij mee. Het kwaliteitsregister is een poging om inzichtelijk te maken aan welke eisen kleinere aanbieders voldoen, bijvoorbeeld op het gebied van vaardigheden in de begeleiding en ondersteuning van mensen met autisme. Hierdoor kan de klant een betere keuze maken. Tegelijkertijd geeft het register kleinere aanbieders de kans om zich te onderscheiden op kwaliteit - hiermee kunnen zij hun concurrentiepositie ten opzichte van grotere organisaties vergroten. Bij grote organisaties is de kwaliteit nu vaak beter geborgd doordat werknemers standaard aan allerlei eisen moeten voldoen. Aan eisen van zorgverzekeraars bijvoorbeeld, of van een leidinggevende. Maar bij kleine zelfstandigen is er vaak helemaal niemand die meekijkt.”

Bevinden er zich op dit moment veel ‘rotte appels’ onder de aanbieders van autismezorg?

“Nee, die indruk heb ik niet. Natuurlijk krijgen we weleens signalen van misstanden, bijvoorbeeld op het gebied van pgb-fraude of ondeskundigheid. Als er veel klachten over een organisatie zijn, dan informeren wij onze vrijwilligers bij de informatie- en advieslijn en de regionale AIC, zodat zij niet meer naar deze organisaties doorverwijzen. Maar vaak zijn dergelijke signalen voor ons lastig te beoordelen, omdat het zo weinig transparant is wat deze aanbieders precies bieden. Daarom zijn we ook blij met deze mogelijkheid om de kwaliteit van kleinere aanbieders van diensten voor mensen met autisme inzichtelijker te maken.”

Welke plannen heeft de NVA met het Kwaliteitsregister Autisme?

“Wij willen permanente educatie gaan aanbieden aan de deelnemers van het register. Aan de ene kant heb je personen die zich bezighouden met de begeleiding op allerlei levensgebieden, zoals school of werk. Hen willen wij graag op de hoogte gaan houden van de nieuwste inzichten over autisme, bijvoorbeeld op wetenschappelijk gebied.

**“Keurmerk
maakt kwaliteit
aanbieders
inzichtelijker”**

Daarnaast heb je een hele pluriforme groep van mensen die verschillende soorten diensten aanbieden, zoals een rijkschoolhouder, kapper of sportleraar. Het allerbelangrijkste is dat zij heel praktische handvatten krijgen om het contact met mensen met autisme goed te laten verlopen.”

Wordt het in de toekomst mogelijk om via de NVA-website in het Kwaliteitsregister te zoeken?

“Begin 2016 hopen wij een nieuwe website te lanceren, in samenwerking met de werkgroep Vanuit autisme bekeken van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Hierop kunnen bezoekers straks een breed aanbod van autismehulp vinden in hun eigen regio, bijvoorbeeld op het gebied van sport en spel, behandeling of wonen. Via deze site kunnen zij straks ook checken of iemand staat geregistreerd in het Kwaliteitsregister Autisme. Het moet een hele autisme-vriendelijke site worden die ook toegankelijk zal zijn via de reguliere NVA-site en hopelijk ook via heel veel ander sites.”

Wat vindt de NVA ervan dat alléén ervarings- deskundigheid onvoldoende is om te worden opgenomen in het Kwaliteitsregister Autisme?

“Wat wij belangrijk vinden is dat de doelgroep van het register én de gestelde eisen transparant zijn. Mogelijk kunnen er in de toekomst ook nog andere kwaliteitsregisters komen op het gebied van autisme, bijvoorbeeld specifiek voor ervaringsdeskundigen in Nederland.” ▶

Wat betekent het als je in het bezit bent van het Keurmerk Autisme? Een kleine zelfstandige zonder personeel en een zorgondernemer mét personeel vertellen.

“Dankzij het keurmerk weten cliënten: daar staat niet zomaar iemand”

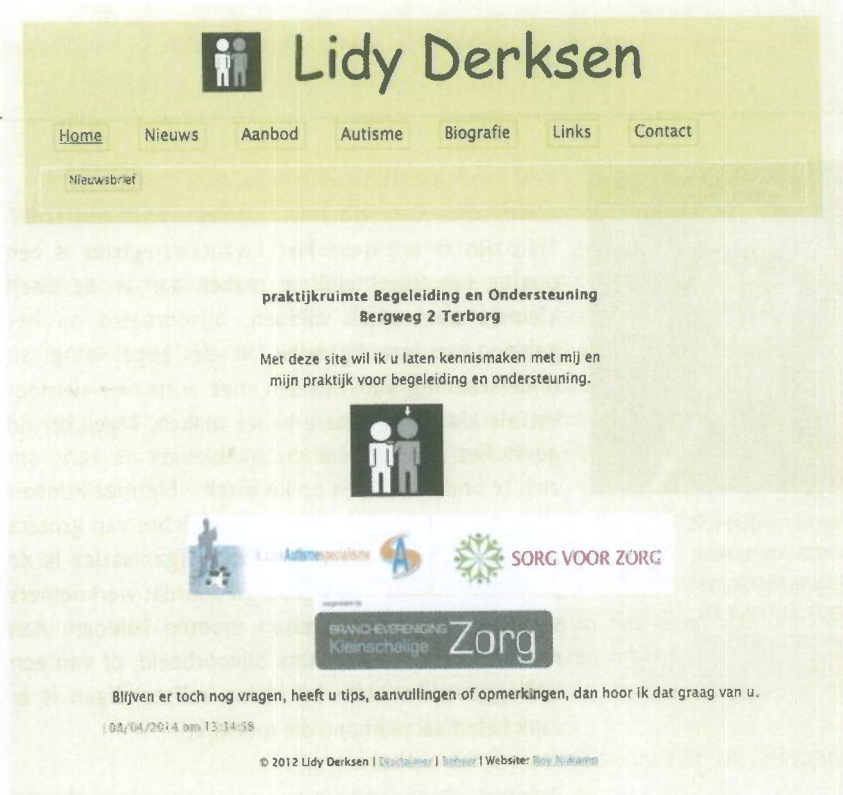
Lidy Derksen is een kleine zelfstandige zonder personeel. Ze heeft een bureau in het Gelderse dorp Gaanderen. Lidy biedt begeleiding en ondersteuning aan mensen met autisme. Sinds 2013 heeft zij het Keurmerk Autisme.

“Het Keurmerk Autisme heeft mij zelfvertrouwen gegeven, de zekerheid dat ik niet zomaar een freelancer ben met hier en daar een schnabbel, maar een professional. Ik durf nu ook voor het eerst te investeren in huisvesting. Eerst huurde ik af en toe een zaaltje, nu heb ik een vaste praktijkruimte. Daar hangt het keurmerk ingelijst aan de muur.

Voor mij als kleine zelfstandige is het keurmerk echt een waardevol visitekaartje. Ik heb sterk de indruk dat het mij heeft geholpen tijdens de gemeentelijke aanbestedingsprocedures voor de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning, red.) en de Jeugdwet. Een van de belangrijke eisen was namelijk lidmaatschap van een beroepsvereniging óf het bezit van een keurmerk. Uiteindelijk heb ik 16 contracten met 8 gemeenten in de wacht gesleept.

Ook voor mijn cliënten is het goed dat het Kwaliteitsregister Autisme en bijbehorende keurmerk er zijn. Voordat mensen bij mij terechtkomen, zijn ze vaak al maanden op zoek naar een goede hulpverlener. Ze vonden wel goede professionals, maar die bleken niks te weten van autisme.

Ik ben heel bewust een eenpitter; ik houd niet zo van de extra rompslomp die het in dienst hebben van personeel met zich meebrengt. Als ik tijdelijk meer mensen nodig heb, dan werk ik samen met andere zelfstandigen. Tegenwoordig wijs ik iedereen in mijn professionele netwerk op het bestaan van het Kwaliteitsregister Autisme en laat ik weten dat ik het heel wenselijk zou vinden als zij het Keurmerk Autisme óók aanvragen. Want dankzij het keurmerk weten cliënten: ‘Daar staat niet zomaar iemand’.”

LAURA KLEIJN IS OPRICHTER EN EIGENAAR VAN DE ZWOLSE ZORGONDERNEMING AUTLOOK. AUTLOOK BIEDT ONDER ANDERE SCHOLING, BEGELEIDING EN REÏNTEGRATIE OP HET GEBIED VAN AUTISME. SINDS 2013 IS LAURA, ALS ÉÉN VAN DE EERSTEN, IN HET BEZIT VAN HET KEURMERK AUTISME.

“Wat ik écht heel mooi vind aan dit keurmerk, is dat cliënten er heel nauw bij worden betrokken”

Als ‘zus van’ en ‘moeder van’ raakte Laura Kleijn als vanzelf geïnteresseerd in autisme. “Op een gegeven moment, zo rond mijn 23ste, was ik zo intensief met autisme bezig”, zegt Laura, “dat ik besloot om er mijn vakgebied van te maken. Dat is een goede keuze geweest waar ik nu, inmiddels 48 jaar, nog altijd heel blij mee ben. Autismе blijft mij fascineren.”

In 2008 begon Laura Kleijn Autlook in haar eentje, vanuit haar werkkamer. Sindsdien groeit het bedrijf gestaag. Een jaar na oprichting betrok Laura een bedrijfsruimte in een charmant vijftiger jaren bedrijfspand in Zwolle. Deze zomer verhuisde Autlook naar een bijna vier keer zo grote ruimte in hetzelfde pand.

Op dit moment heeft Autlook ongeveer honderdtachtig cliënten en zes vaste werknemers, Laura zelf en mede-eigenaar en haar levenspartner Jan Bouwmeester niet meegerekend. Het bedrijf schoolt hulpverleners bij op het gebied van autisme. Daarnaast begeleidt Autlook veel mensen met autisme - voornamelijk (jong)volwassenen - op allerlei levensgebieden, zoals wonen, werken, scholing en relaties.

Naast het “op transparante en integere wijze” helpen van mensen met autisme, beschouwt Laura Kleijn het als haar missie om de kennis over autisme “in alle mogelijke vakgebieden” te vergroten. Want of het nou gaat om onderwijs, zorg of werk - overal stuit zij regelmatig op grote onwetendheid. “Je gelooft het misschien niet”, zegt ze, “maar er zijn dus nog altijd artsen die ijskoud zeggen: ‘Jij lijkt niet op Rainman (film uit 1988 waarin Dustin Hoffman een klassiek autistische savant speelt, red.), dus je kunt onmogelijk autisme hebben.’ Dezelfde conclusie wordt soms getrokken als iemand grapjes begrijpt.”

Een ander hardnekkig vooroordeel is volgens Laura dat iemand met autisme altijd is gebaat bij rust en regelmaat. Ze vertelt: “Mijn zoon werd op de middelbare school bijvoorbeeld min of meer gedwongen om tijdens de pauze naar een stilleruimte

te gaan, terwijl hij veel liever met zijn vrienden ging chillen in de aula.”

Een van de ingrijpende gevolgen van het gebrek aan kennis is volgens Laura dat mensen met autisme heel vaak “van het kastje naar de muur” worden gestuurd: “Het duurt vaak zo ontzettend lang voordat zij bij de juiste persoon terechtkomen, dat vind ik echt ernstig.”

Het Kwaliteitsregister Autismе en het bijbehorende Keurmerk Autismе kunnen hier volgens haar verandering in gaan brengen. “Met het keurmerk laat je als hulpverlener of andere professional zien dat je op een serieuze manier met autisme bezig bent. Dat je over voldoende kennis beschikt, genoeg referenties hebt én dat je bereid bent om samen te werken met andere professionals. Hierdoor zal de zoektocht van cliënten naar de juiste persoon uiteindelijk aanzienlijk worden vergemakkelijkt.”

Zelf was Laura Kleijn eind 2013 één van de eersten die het keurmerk in ontvangst namen.

“Wat ik écht heel mooi vind aan dit keurmerk”, zegt ze meerdere malen tijdens het gesprek, “is dat cliënten er heel nauw bij worden betrokken. Om ervoor in aanmerking te komen heb je namelijk ook een aantal referenties nodig van cliënten. Veel andere keurmerken zijn puur ambtelijk - die krijg je uiteindelijk wel als je maar het juiste aantal formulieren invult. Dit keurmerk niet.”

Gaat ze het keurmerk ook opleggen aan haar werknemers? “Nee”, zegt ze onmiddellijk. “Als je dingen oplegt, hebben ze in mijn ogen geen waarde meer. Ik wil dat het uit zichzelf komt. Maar ik vind het natuurlijk wel heel positief als ze het keurmerk gaan aanvragen en ik zal ze hierbij ook zeker ondersteunen.” Na een korte stilte zegt ze stellig: “Eerlijk gezegd weet ik vrijwel zeker dat uiteindelijk iedereen bij Autlook voor het keurmerk zal gaan, daar heb ik alle vertrouwen in. Twee personen zijn er op dit moment overigens al mee bezig. Het bedrijf dat onder ons zit trouwens ook, dus uiteindelijk wordt dit een geheel gecertificeerd bedrijfspand!”

Bij het keurmerk hoort regelmatige bijscholing. Is ze niet bang dat deze ‘permanente educatie’ haar als werkgever veel geld gaat kosten? “Helemaal niet”, zegt ze. “Bijscholing hoort mijns inziens bij goed werkgeverschap. Zeker bij autisme is het noodzakelijk om je kennis goed bij te houden. Met de kennis van tien jaar geleden zou ik nu echt niet ver meer komen.”